

Harry en Chonda Luring

De koepelstal van Harry en Chonda Luring uit Onstwedde was eind september het podium voor een open dag. Ruim 840 bezoekers waren enthousiast over de stal.

Aantal koeien:	93
Aantal stuks jongvee:	55
Melkproductie:	7360 4,29 3,53
Gemiddelde leeftijd melkvee:	5.00 jaar

Koepelstal geeft invulling aan biobedrijfsvoering

Welzijn voor de bodem en de koe

Sinds bijna drie jaar is het bedrijf van Harry en Chonda Luring gecertificeerd biologisch. Stap voor stap maken de veehouders hun bedrijf steeds passender voor een biologische bedrijfsvoering. Binnenkort nemen ze hun nieuwe, ronde stal in gebruik.

tekst **Ivonne Stienezen**

Vanaf een afstand zie je de ronde stal al liggen in het Groningse land. Het lijkt op een enorme opengeklapte parasol die een stukje boven de grond zweeft.

In deze stal van de familie Luring uit Onstwedde valt vooral de enorme ruimte op. Met een doorsnede van 45 meter heeft de stal een grondoppervlak van bijna 1600 vierkante meter. De omtrek is voorzien van een Zweeds voerhek, met steeds een meter tussenruimte tussen elke koe, waardoor er in totaal 138 vreetplaatsen zijn. Achter het voerhek ligt een roostervloer van drie meter breed, met daaronder een drijfmestkelder en achter de roostervloer het trapje naar de potstal. Behalve de centrale steunpaal in het

midden is er geen ijzerwerk te vinden binnen in de stal.

17 vierkante meter per koe

Op dit moment is de stal nog leeg, de koeien van Harry (54) en Chonda (53) Luring grazen nog dag en nacht. Zodra de grasvoorraad afneemt en de 93 melkkoeien 's nachts binnen blijven, mogen ze de hagenieuwe stal betrekken. 'De gemiddelde ruimte per koe is 17 vierkante meter, dat is twee keer zoveel als in onze huidige stal', vertelt Harry. Hij licht de opmerkelijke keuze voor een ronde stal graag toe. 'We zijn nu bijna drie jaar biologisch gecertificeerd. Binnen het biologische concept koesteren we het bo-

demleven. Daarom wilden we graag een stal die vaste mest levert, dat is beter voedsel voor het bodemleven. Natuurlijk wilden we ook een stal die goed is voor het vee. Omdat we weer gehoord vee willen houden, zochten we een stalontwerp met veel ruimte en zonder dode hoeken, zodat de ranglagere dieren nooit in een hoek gedreven kunnen worden. En wat is er dan mooier dan een ronde stal?', stelt de melkveehouder.

Het jongvee wordt inmiddels niet meer onthoofd, dus geleidelijk aan stromen gehoornde vaarzen in het melkveekoppel in. 'Waarom zou je de koe aanpassen aan de huisvesting, in plaats van de huisvesting aan de koe?', vindt Harry. Hij gaat de

De kruislingkoeien die dag en nacht grazen hebben de nieuwe stal nog niet betreden

uitdaging van het werken met gehoornde koeien met vertrouwen tegemoet, omdat er voldoende ruimte is in de stal én aan het voerhek.

Drijfmest beluchten

Op een beurs kwamen Harry en Chonda voor het eerst in aanraking met de 'roundhouse', zoals het Engelse stalconcept heet. Zelf bedachten ze de naam koepestal. 'Het dak heeft de vorm van een koepestal en het woord "koe" zit er natuurlijk ook in', legt Chonda uit.

Het echtpaar ging niet over één nacht ijs bij de aanschaf. Ze hebben in Engeland een roundhouse bekeken en in Nederland diverse potstallen. Uiteindelijk is het huidige ontwerp ontstaan, met een goothoogte van 4 meter en een nokhoogte van 11 meter.

De kosten van de realisatie komen uit op ongeveer vijf ton. 'Dat is ongeveer 5000 euro per koeplaats', becijfert Harry. 'Maar daarbij moet je wel bedenken dat in een gangbare bedrijfsvoering ook wel 150 of zelfs 200 koeien in deze stal kunnen. Dan is de prijs per koeplaats nog maar de helft', zo verdedigt hij de aanschafprijs. Deze kosten zijn inclusief de voorziening voor het automatisch instrooien van de potstal met stro en een beluchtingssysteem voor de drijfmestkelder onder de roosters. In de kelder van 840 kubieke meter wordt één keer per dag lucht door de mest geblazen. Daardoor hoeft Luring ook niet meer te mixen. 'Door zuurstof in de mest te brengen krijg je een aerobe vertering en daarmee een betere kwaliteit mest', legt Chonda uit.

Een melkstal is niet inbegrepen bij dit kostenplaatje. De huidige 2 x 9 70 gradenmelkstal functioneert nog prima, dus die blijft gewoon in bedrijf. Vanuit de koepestal is een looproute aangelegd naar de oude ligboxenstal. Aan één kant van de voergang zijn de ligboxen verwijderd, zodat een grote wachtruimte is ontstaan. 'Omdat we maximaal willen weiden, vonden we een melkrobot minder geschikt en hebben we voor deze oplossing gekozen', verklaart Harry.

Maximaal weiden

Zolang er voldoende gras is, weiden de kruislingkoeien van Luring. 'Wat de koe zelf ophaalt, hoeven wij niet meer te oogsten. Bovendien brengen ze de mest zelf weg. Dat scheelt tijd, werk en kosten', stelt hij. Hij schat in dat de koeien zo'n 50 procent van het totale rantsoen op jaarbasis zelf uit de wei halen. In de praktijk komt dat erop neer dat de koeien in de eerste helft van april naar buiten gaan en tot ongeveer half november blijven weiden. 'En als het weer en de grasgroei het toelaten, liefst nog langer', vertelt Chonda.

Naast 67 hectare 'gewoon' biologisch weiland beschikken de Lurings ook nog over ongeveer 20 hectare grond in natuurgebieden, waar het jongvee graast. Bovendien wordt op 5 hectare natuurgrond graan verbouwd als eigen krachtvoer. Sinds de omschakeling naar biologisch verbouwt de familie Luring geen mais meer. 'We willen graag maximaal weiden. Bovendien vraagt mais in het rantsoen om eiwitaanvulling via krachtvoer. En

Van boven naar onder:

- Achter het voerhek ligt een drie meter brede roostervloer, daarachter de pot
- Het beluchtingssysteem voor de mest
- Het bodemleven is belangrijk voor bio

Extra foto's

In de Veeteelt-app en op www.veeteelt.nl vindt u meer foto's van de stal

De koepelstal met een diameter van 45 meter heeft een vloeroppervlak van 1600 vierkante meter

biologische krachtvoerders die rijk zijn aan eiwit zijn erg duur', legt Harry uit. 'Maar ons weiland bestaat uit meer dan alleen gras. We hebben op de laatst ingezaaide percelen een grasmengsel van Pure Graze ingezaaid, dat bestaat uit 22 soorten grassen, klavers en kruiden. Die variatie in soorten is goed voor de gezondheid van de koe, maar ook van de bodem.' De Lurings proberen zo veel mogelijk zelfvoorzienend te worden qua voer. 'We willen melk maken van wat hier groeit', vertelt Chonda. Daarom maakten ze afgelopen jaar een brok van het eigen gras. 'Na de eerste drie snedes hadden we voldoende ruwvoer voor de winter. Van de vierde snede hebben we toen een grasbrok laten maken. Dat is een heel eiwitrijke brok geworden, die combineert mooi met de kuil van de eerste snede, want die is minder eiwitrijk', aldus Harry. Naast het gras en de eigen grasbrok voerden ze afgelopen jaar in de melkstal ongeveer 500 kg aangekocht krachtvoer per koe. Dat is een energiekrachtvoer, dat is afgestemd op de rest van het rantsoen, het wordt op maat berekend.

Twintig cent hogere melkprijs

De biologische bedrijfsvoering past beter bij Harry en Chonda dan de gangbare. Toch besloten ze vijf jaar geleden pas om

ook daadwerkelijk de overstap te maken. 'Vijftien jaar geleden hadden we ook al laten doorrekenen wat de overstap zou opleveren', vertelt Harry. 'De cijfers lieten zien dat ons inkomen flink zou dalen. Het is toch je boterham, dus we hebben het niet gedaan. Vijf jaar geleden hebben we opnieuw zo'n rekensom gemaakt. Dit keer zag het financiële plaatje er, mede door de aantrekkende markt, wel positief uit. Dus hebben we de stap gewaagd.' Chonda vult aan: 'Het halen van hoge producties door de dieren te pushen ging ons steeds meer tegenstaan. We leveren liever kwaliteit dan kwantiteit. Ze mogen geven wat ze aankunnen.' Na een omschakelperiode van anderhalf jaar zijn ze inmiddels bijna drie jaar gecertificeerd biologisch. En de stralende gezichten wanneer ze over hun bedrijf praten, laten zien dat het een goede keuze was. 'We vragen minder van onze koeien, de dieren zijn gezonder en vruchtbaarder en onderaan de streep houden we meer over.' Dat hogere inkomen hebben ze grotendeels te danken aan de stabiel hoge melkrijzen voor biologische melk afgelopen jaar. De FrieslandCampina-garantieprijs voor augustus 2015 was 46,5 cent voor biologische melk, dat is 18 cent meer dan voor gangbare melk. 'De prijs die wij zelf in die maand ontvingen, was 48,4 cent.

Het prijsverschil tussen gangbaar en bio is nog nooit zo hoog geweest.' Harry vervolgt: 'Achteraf gezien zijn we op het perfecte moment omgeschakeld, maar dat weet je van tevoren natuurlijk niet.'

De productie per koe zakte in de omschakelperiode van ongeveer 8000 naar zo'n 6500 kg melk per koe per jaar. Nu de dieren goed ingesteld zijn op het sobere rantsoen hebben ze de stijgende lijn weer te pakken en ligt het rollend jaargemiddelde op 7360 kg, met een vetgehalte van 4,29% en een eiwitgehalte van 3,53%.

Bij het omschakelen is vooral de focus gelegd op de gezondheid van de koeien. 'Als je zorgt dat je koeien gezond blijven, dan komt die melk wel. Omdat we het quotum niet helemaal volmolken, konden we gelukkig wel een deel van het quotum verlesen, dan laat je financieel geen veer', verklaart Harry.

Koe in balans

Het inkruisen van de holsteinveestapel is iets waar Harry Luring al acht jaar mee bezig is. 'Ik was niet tevreden met het vee dat we hadden. We hadden te veel inseminaties per koe nodig en we hadden te veel gezondheidsproblemen. Daarom zijn we de holsteinkoeien gaan inkruisen in een driewegkruising met fleckvieh en Scandinavisch roodbont. Zeker nu we biologisch zijn, ben ik heel blij met deze keuze.'

Harry vindt dat holsteins meer moeite hebben met het schralere rantsoen en dat de kruisingen dat beter aankunnen. De gezondheidskosten zijn fors gedaald, ze gebruiken 90 procent minder antibiotica dan de gemiddelde Nederlandse melkveehouder en met een inseminatiegetal van 1,5 zijn ze dik tevreden. Het afkalven gaat vlot, 90 tot 95 procent kalft zelf af. 'Als de koe, als onderdeel van de bedrijfskringloop, in balans is, loopt alles vanzelf en zijn er weinig problemen', concludeert Harry. 'En wat geeft nou meer voldoening en werkplezier dan probleemloze koeien?'

Dit apparaat zorgt er straks voor dat de stal automatisch wordt ingestrooid met stro

